

VN/35722/2023
VN/35722/2023-UM-5

14.12.2023

Muistio on valmisteltu yhteistyössä puolustusministeriön kanssa

Sotilasosaston asettaminen korkeaan valmiuteen osana Ranskan, Belgian ja Suomen muodostaman EU:n taisteluosaston valmiusvuoroa 1.1.–30.6.2024

Tasavallan presidentin ja valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisen ministerivaliokunnan yhteinen kokous (TP-UTVA) linjasi 26.11.2021, että Suomi osallistuu Ranskan johtamaan EU:n taisteluosaston valmiusvuoroon alkuvuonna 2024 Merivoimien raivaajaosastolla.

TP-UTVA linjasi sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain (211/2006) 2 §:n 3 momentin mukaisesti 6.11.2023 suomalaisen sotilasosaston asettamisesta korkeaan valmiuteen Ranskan johtaman EU:n taisteluosaston valmiusvuoron ajaksi 1.1.–30.6.2024. Taisteluosastoon osallistuu Ranskan ja Suomen lisäksi Belgia. Korkeaan valmiuteen asetettava suomalainen sotilasosasto muodostuu Merivoimien raivaajaosastosta, esikuntaupseereista ja kansallisesta tukielementistä. Suomalaisen osaston vahvuus on noin 30 sotilasta.

Valtioneuvosto on sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain 3 §:n 3 momentin mukaisesti kuullut eduskuntaa antamalla sille asiasta selonteon 9.11.2023 (VNS 2/2023 vp). Ulkoasiainvaliokunta antoi 23.11.2023 mietinnön (UaVM 6/2023 vp) valtioneuvoston selonteon johdosta. Mietinnössä todetaan, että valiokunta pitää Suomen osallistumista EU:n taisteluosastojen valmiusvuoroihin perusteltuna ja puoltaa sotilasosaston asettamista korkeaan valmiuteen osana Ranskan, Belgian ja Suomen muodostaman EU:n taisteluosaston valmiusvuoroa 1.1.–30.6.2024. Eduskunta hyväksyi 12.12.2023 ulkoasiainvaliokunnan mietinnön mukaisen kannanoton (EK 17/2023 vp), jonka mukaan eduskunnalla ei ole huomautettavaa selonteon johdosta.

Päätöksen suomalaisen sotilasosaston asettamisesta korkeaan valmiuteen Ranskan johtaman EU:n taisteluosaston valmiusvuoron ajaksi 1.1.–30.6.2024 tekee tasavallan presidentti valtioneuvoston ratkaisuehdotuksesta sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain 2 §:n 1 momentin mukaisesti.

EU:n taisteluosastot ja niiden mahdollista käyttöä koskeva päätöksenteko

EU:n taisteluosaston käyttötarkoituksena ovat nopeaa toimintaa vaativat EU:n kriisinhallintatehtävät EU:n oman alueen ulkopuolella. Valmiusvuoronsa aikana EU:n taisteluosaston tulee olla keskitettävissä mahdolliselle operaatioalueelle 10 päivän kuluttua mahdollisesta EU:n neuvoston päätöksestä ottaa EU:n taisteluosasto käyttöön. Tulevan valmiusvuoron ajaksi taisteluosastoon osallistuva suomalainen sotilasosasto asetetaan korkeaan valmiuteen. Tällä varmistetaan, että Suomen osasto kykenee vaadittavan valmiusajan mukaisesti osallistumaan mahdollisiin taisteluosastolla toteutettaviin kriisinhallintatehtäviin. Taisteluosastoa voidaan käyttää suhteellisen rajoitettuun ja taisteluosaston koon mukaan mitoitettuun tehtävään, jonka kesto on rajattu enimmillään noin neljään kuukauteen.

Ranskan vuonna 2024 johtama taisteluosasto täyttää EU:n taisteluosastokonseptin mukaiset vaatimukset ja on valmiusvuoron alkaessa kykenevä toteuttamaan mahdolliset kriisinhallintatehtävät. Taisteluosaston perusta on muodostettu ranskalaisen prikaatin organisaatiosta ja sitä täydennetään belgialaisilla osilla sekä suomalaisella Merivoimien raivaajaosastolla, jonka tehtävänä on miinojen ja räjähteiden raivaaminen taisteluosaston tukemiseksi.

EU-tasolla päätöksen EU:n taisteluosaston mahdollisesta käyttämisestä kriisinhallintatehtävään tekee EU:n neuvosto yksimielisellä päätöksellä. EU:n taisteluosastoja ei ole toistaiseksi koskaan käytetty. Päätös Suomen mahdollisesta osallistumisesta kriisinhallintaan korkeaan valmiuteen asetetulla sotilasosastolla osana EU:n taisteluosastoa on kansallinen ja tehtäisiin erikseen sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain mukaisesti. Tällä hetkellä EU:ssa ei ole käynnissä keskustelua tai valmistelua Ranskan johtaman taisteluosaston käyttämisestä sen valmiusvuoron aikana.

Taloudelliset vaikutukset

EU:n taisteluosaston 1.1.–30.6.2024 ajoittuvaan valmiusvuoroon osallistumista koskevat kansalliset kustannukset katetaan sotilaallisen kriisinhallinnan määrärahoista ja sisällytetään vuosien 2023–2025 talousarvioihin.

Kansalliset kustannukset ovat yhteensä 7,451 miljoonaa euroa ja koostuvat suomalaisen sotilasosaston perustamisesta, kouluttamisesta sekä valmiusajasta ja sotilasosaston purkutoimenpiteistä. Ulkoministeriön pääluokasta (momentti 24.10.20) katetaan palkkaus- ja muut henkilöstökustannukset, koulutus- ja harjoituskustannukset ja valmiusajan varallaolokorvaus. Puolustusministeriön pääluokasta (momentti 27.30.20) katetaan materiaalinhankinta- ja muut joukon varustamiseen liittyvät kustannukset. Valtion vuoden 2023 talousarviossa on varauduttu kyseisten kustannusten kattamiseen ulkoministeriön pääluokasta 4,648 miljoonalla eurolla ja puolustusministeriön pääluokasta 1,09 miljoonaa eurolla. Vuoden 2024 talousarvioesityksen täydennyksessä (HE41/2023 vp) on varauduttu valmiusajan kustannuksiin ulkoministeriön pääluokassa 1,150 miljoonalla eurolla. Valmiusvuorossa olleen joukon purkutoimenpiteisiin vuodelle 2025 on valtion julkisen talouden suunnitelmassa varauduttu 0,190 miljoonalla eurolla.

Kustannuksiin, jotka liittyvät EU:n taisteluosaston mahdolliseen käyttöön erillisillä päätöksillä kriisinhallintatehtävissä ei ole varauduttu vuoden 2024 talousarvioesityksessä. Valmisteltaessa mahdollista kansallista päätöstä Suomen korkeaan valmiuteen asetetun sotilasosaston osallistumisesta kriisinhallintaan osana EU:n taisteluosastoa tarvittava rahoitus haettaisiin lisätalousarviomenettelyn kautta tai mikäli määrärahaa olisi, esitettäisiin osallistuminen katettavaksi momenttien varalla-kohdista. Suuntaa antava kustannusarvio Suomen osallistumisesta neljän kuukauden mittaiseen operaatioon noin 30 hengen valmiusosastolla olisi yhteensä noin 3 miljoonaa euroa.